

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 Titlul proiect act normativ

LEGE
privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003
pentru prevenirea și combaterea violenței în familie

Secțiunea a 2 –a Motivul emiterii actului normativ

1.Descrierea situației actuale

Prin Legea nr. 30/2016 România a ratificat Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice – denumită pe scurt Convenția de la Istanbul – care impune statelor părți măsuri concrete de prevenire și de protecție, fiind cel mai complex instrument de cooperare juridică internațională în ceea ce privește prevenirea violenței și combaterea violenței domestice și a violenței împotriva femeilor, protejarea victimelor, urmărirea penală a autorilor și adoptarea unei game largi de măsuri pentru a stopa acest flagel.

Având în vedere faptul că în țara noastră Convenția a intrat în vigoare la data de 1 septembrie 2016, în prezent, se impune urgentarea demersurilor privind transpunerea prevederilor Convenției în legislația internă. De asemenea, transpunerea prevederilor Convenției reprezintă o condiție sine qua non pentru implementarea măsurilor cuprinse în Capitolul Politici publice în domeniul muncii și justiției sociale – Măsuri - Punctul 8. Respect și demnitate pentru femei, din cadrul Programului de Guvernare pentru perioada 2018-2020. Prezentul proiect de act normativ este inițiat pentru a transpune în legislația națională prevederile Convenției de la Istanbul. În același sens, orizontul de timp aferent pentru adoptarea prezentului proiect de lege trebuie corelat cu demersurile necesare privind derularea Proiectului predefinit în domeniul violenței de gen, care are drept obiectiv implementarea Convenției de la Istanbul, în cadrul Programului „Justiție” finanțat de Regatul Norvegiei prin Mecanismul financiar norvegian pentru perioada 2014-2021 (valoare totală de 2,5 milioane Euro conform Memorandumului de înțelegere privind implementarea Mecanismului financiar norvegian 2014-2021 între Regatul Norvegiei și Guvernul României din data de 13.10.2016).

Prevederile Convenției stipulează crearea unor mecanisme care să garanteze o protecție adecvată victimelor, precum și un grad cât mai mare de conștientizare a efectelor acestui fenomen în vederea prevenirii și a descurajării

violentei. Convenția de la Istanbul aduce o serie de completări necesare în ceea ce privește definirea fenomenului violenței domestice, a calității de victimă a unor fapte de violență, incriminarea unor practici culturale ce afectează negativ viața femeilor – practici tradiționale precum mutilarea genitală, căsătoria forțată sau acte de violență precum hărțuirea, avortul forțat sau sterilizarea forțată.

În acest sens, transpunerea prevederilor Convenției în legislația internă va contribui la îmbunătățirea vieții tuturor victimelor violenței domestice și a femeilor victime ale violenței de gen.

În prezent, amploarea și gravitatea fenomenului violenței domestice în România lansează semnale îngrijorătoare, mergând până la decesul victimelor, astfel încât acestea reclamă, în mod imperios, măsuri active, care, pe de o parte să limiteze fenomenul prin măsuri de prevenire și de gestionare a recidivei faptelor de violență, din perspectiva agresorilor, iar, pe de altă parte să vină în sprijinul victimelor acestor violențe. Totodată, incidentele tragice cu privire la fapte de violență domestică, soldate cu decesul victimelor, înregistrate în ultimii ani și adeseori larg mediatizate (cazurile: Perla, Mogoșoaia, Cal. Victoriei etc), au devenit repere negative pentru acest domeniu, în care, trebuie fără întârziere să se realizeze schimbări reale și majore în plan legislativ și, mai ales, în mentalitatea și modul de lucru al tuturor profesioniștilor cu atribuții în domeniu. Conform datelor statistice în anul 2015 au fost înregistrate 186 de decese generate de violența domestică (sursa: Ministerul Public http://www.mpublic.ro/presa/2015/raport_activitate_2014.pdf). În scopul asigurării protecției victimei este necesară crearea unor mecanisme viabile de protecție a vieții și securității acesteia, prin reglementarea existenței unui sistem electronic de supraveghere care să facă efectivă și eficientă verificarea respectării măsurilor de protecție a victimei (dispușe prin ordinul de protecție provizoriu și ordinul de protecție). Adoptarea unor reglementări specifice în legătură cu sistemul electronic de supraveghere (aplicat atât agresorului cât și victimei și, după caz, membrilor familiei) necesită legiferarea la nivel primar, ulterior intrării în vigoare a prezentului proiect de act normativ, întrucât utilizarea unor astfel de sisteme poate reprezenta o ingerință în viața privată a persoanelor.

În vederea implementării principalelor prevederi ale Convenției au fost elaborate, printr-un efort de largă colaborare a instituțiilor cu responsabilități în domeniu cu organizațiile neguvernamentale reprezentative, următoarele proiecte relevante de acte normative:

- proiect de Lege privind modificarea și completarea Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați (introducerea noțiunii “violentei de gen”);
- proiect de Lege privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței în familie
- proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii 286/2009 privind Codul penal (vizează reglementarea unor noi infracțiuni: mutilarea genitală a femeilor, avortul forțat, sterilizarea forțată, precum

și pedepsirea înlesnirii și tentativei în cazul infracțiunilor prevăzute de către Convenție);

- proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii 135/2010 privind Codul de procedură penală

1¹. În cazul proiectelor de acte normative care transpun legislație comunitară sau creează cadrul pentru aplicarea directă a acesteia, se vor specifica doar actele comunitare în cauză, însoțite de elementele de identificare ale acestora

Proiectul de act normativ se referă la transpunerea parțială a art.9 alin.(1) lit.b) și c) și a alin.(3) lit.a) și b) din Directiva 2012/29/UE de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 315/57 din 14.11.2012.

2.Schimbări preconizate

Prezentul proiect de act normativ vizează, în principal, următoarele schimbări:

- reglementarea faptului că sub nicio formă și în nicio împrejurare, obiceiul, cultura, religia, tradiția sau așa-numita “onoare” nu pot fi considerate drept justificare pentru orice tip de acte de violență împotriva femeilor și bărbaților (art. 42, art. 121, alin. (5) din Convenție),
- definirea/redefinirea conceptelor de: ”violență domestică”, ”violență împotriva femeilor”, ”victimă” și completarea definițiilor aferente formelor de violență domestică,
- reglementarea obligației autorităților locale de a menține baze de date cu informații despre servicii, centre sau alte forme de sprijin pentru victimele violenței domestice,
- reglementarea obligației autorităților centrale (Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației Naționale, Ministerul Sănătății, de a elabora și difuza materiale documentare privind prevenirea violenței domestice și a violenței împotriva femeilor,
- includerea în materialul didactic a unor probleme cum ar fi egalitatea între femei și bărbați, rolurile de gen ne-stereotipe, respectul reciproc, rezolvarea non-violentă a conflictelor în relațiile interpersonale, adaptate capacității în evoluție a elevilor, în curriculum-ul formal și la toate nivelurile de educație (art. 14 alin. (1) din Convenție),
- reglementarea și extinderea sferei serviciilor sociale destinate victimelor violenței domestice și a violenței împotriva femeilor, servicii precum: linii telefonice de urgență destinate victimelor violenței domestice (art. 24 din Convenție, art.9 alin.(1) lit.b) și c) Directiva 2012/29/UE.), centre pentru victimele violenței sexuale (art. 25 din Convenție, art.9 alin.(3) lit. b) Directiva 2012/29/UE), locuințe protejate pentru victimele

violentei domestice (art. 77 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 292/201, art.9 alin.(3) lit.a) din Directiva 2012/29/UE),

- obligația de a asigura crearea și funcționarea serviciilor sociale, într-o distribuție geografică adecvată nevoilor identificate, care să asigure acces la servicii sociale și asistență tuturor victimelor supuse formelor de violență prevăzute de prezenta lege (art. 22 și 23 din Convenție),
- reglementarea ordinului de protecție provizoriu ca formă specifică de protecție a victimelor unor fapte grave de violență domestică (art. 52 din Convenție, Recomandarea Avocatului Poporului nr. 20/2015),
- măsuri de monitorizare a respectării ordinului de protecție care pot fi dispuse de către organele de poliție, (art. 53 din Convenție, Recomandarea Avocatului Poporului nr. 20/2015)
- reglementarea existenței unui sistem electronic de supraveghere care să permită verificarea respectării obligației agresorului în cazul ordinului de protecție provizoriu și a ordinului de protecție,
- aplicarea măsurilor de prevenire a nerespectării hotărârii judecătorești privind emiterea ordinului de protecție (art. 53 din Convenție, Recomandarea Avocatului Poporului nr. 20/2015),
- reglementarea măsurilor privind evaluarea riscului în cazurile de violență domestică (art. 51 din Convenție),
- reglementarea măsurilor privind asigurarea protecției adecvate și imediate a victimelor (art. 50 alin. (1) din Convenție,
- responsabilizarea autorităților administrației publice locale cu privire la cunoașterea reală a fenomenului și alocarea unui buget adecvat necesităților beneficiarilor (Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale),
- reglementarea contravențiilor și a sancțiunilor corelative în ceea ce privește nerespectarea obligativității creării și funcționării serviciilor sociale necesare într-o distribuție geografică adecvată nevoilor identificate,

1. Alte informații

Nu este cazul

Secțiunea a 3 - a

Impactul socio - economic al proiectului de act normativ

1.Impact macroeconomic

Nu este cazul.

1¹ Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2. Impactul asupra mediului de afaceri

Nu este cazul.

2¹. Impactul asupra sarcinilor administrative.

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2². Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii.

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Impactul social

Prezentul proiect de act normativ asigură reglementarea măsurilor necesare pentru protecția și garantarea tuturor drepturilor și libertăților fundamentale, acestea putând fi realizate numai în condițiile existenței și funcționării unor mecanisme naționale de protecție eficiente și adecvate.

Violența domestică generează o povară suplimentară pentru numeroase domenii și sfere ale sistemului social, afectând în mod constant și dramatic dezvoltarea întregii societăți.

Costul social și financiar (sistemul public de sănătate, protecția socială și asistență socială, domeniul ordine publică și siguranță, justiție, sistemul penitenciar, etc.) al lipsei de măsuri adecvate pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen social afectează, în mod profund, progresul general în dezvoltare, și, generează mari pierderi care afectează nu numai generațiile actuale, ci și pe cele viitoare.

Violența domestică este larg răspândită în societatea contemporană și adânc înrădăcinată, cu efecte grave asupra sănătății, calității vieții și bunăstării femeilor și familiilor lor. Cu atât mai mult, această problemă majoră de sănătate publică trebuie să fie foarte bine înțeleasă de către toți factorii de decizie și se impune condiția indispensabilă a colaborării tuturor profesioniștilor cu atribuții în domeniu.

Propunerile de reglementare creează o nouă abordare, centrată pe victimă și pe dezvoltarea unor măsuri de prevenire a faptelor de violență domestică, (consiliere psihologică în cazurile de divorț cu antecedente de violență domestică, monitorizarea ordinelor de protecție/măsuri de prevenire a încălcării acestora). În egală măsură sunt reglementate măsuri de intervenție în regim de urgență, în situații de risc imediat (ordinul de protecție provizoriu).

În mod esențial, prevederile legale vor contribui la identificarea timpurie a acțiunilor sau comportamentelor deviate ale agresorilor și la crearea și dezvoltarea de servicii sociale specializate destinate acestora. Astfel, sunt avute în vedere: consilierea și recomandarea tratamentului aferent diferitelor tipuri de dependențe (alcool, droguri, substanțe halucinogene, etc.) în scopul adoptării un comportament non-violent în relațiile interpersonale, reabilitării și reintegrării agresorilor.

Noile reglementări vor asigura un răspuns eficient și multisectorial al autorităților statului la problematica violenței domestice prin: abordarea nevoilor reale și imediate ale femeilor care se confruntă cu astfel de situații, furnizarea de măsuri de monitorizare și de asistență, schimbarea normelor

culturale și a atitudinilor care promovează acceptarea și, uneori, chiar încurajează violența împotriva femeilor.

4. Impactul asupra mediului

Nu este cazul.

5. Alte informații

Nu este cazul

Secțiunea a 4 - a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

- mii lei -			
Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani	Media pe 5 ani
1	2	3	4
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i) impozit pe profit ii) impozit pe venit b) bugete locale: i) impozit pe profit c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i) contribuții de asigurări			
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i) cheltuieli de personal ii) bunuri și servicii b) bugete locale: i) cheltuieli de personal ii) bunuri și servicii c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i) cheltuieli de personal ii) bunuri și servicii			
3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat (i) cheltuieli de personal b) bugete locale			
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare			
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare			

6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare			
7. Alte informații	în limita sumelor aprobate și existente anual	în limita sumelor aprobate și existente anual	în limita sumelor aprobate și existente anual

Secțiunea a 5 - a
Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ

- a) Acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ:

Proiectul de lege vizează modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

- b) Acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții:

Actele normative de nivel terțiar care urmează a fi elaborate :

- Ordin al ministrului afacerilor interne privind Măsurile de prevenire a nerespectării hotărârii judecătorești prin care a fost dispus ordinul de protecție (Ministerul Afacerilor Interne);
- Ordin emis de către ministrul muncii și justiției sociale privind aprobarea procedurii privind managementul de caz în situații de violență domestică (Ministerul Muncii și Justiției Sociale);
- Ordin privind reglementarea atribuțiilor de monitorizare a respectării ordinului de protecție și de aplicare a măsurilor de prevenire a nerespectării hotărârii instanței (Ministerul Afacerilor Interne);

1¹. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația în domeniul achizițiilor publice:

- a) impact legislativ - prevederi de modificare și completare a cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice, prevederi derogatorii;

Nu este cazul.

- b) norme cu impact la nivel operațional/tehnic - sisteme electronice utilizate în desfășurarea procedurilor de achiziție publică, unități centralizate de achiziții publice, structură organizatorică internă a autorităților contractante.

Nu este cazul.

2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare

Proiectul asigură transpunerea parțială a:

- art.9 alin.(1) lit.b) și c) din Directiva 2012/29/UE -Sprijinul din partea serviciilor de sprijinire a victimelor, prin reglementarea de servicii precum liniile telefonice de urgență destinate victimelor violenței domestice,
- art.9 alin.(3) lit.a) din Directiva 2012/29/UE -Sprijinul din partea serviciilor de sprijinire a victimelor, prin extinderea sferei serviciilor sociale destinate victimelor, respectiv crearea de locuințe protejate pentru victimele violenței domestice,
- art.9 alin.(3) lit.b) din Directiva 2012/29/UE -Sprijinul din partea serviciilor de sprijinire a victimelor, prin extinderea sferei serviciilor sociale destinate victimelor, respectiv crearea de centre pentru victimele violenței sexuale.

3. Măsurile normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare

Proiectul se referă la modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată, cu modificările și completările, în scopul transunerii parțiale a art.9 alin.(1) lit.b) și c) și a alin.(3) lit.a) și b) din Directiva 2012/29/UE de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului.

4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

Proiectul nu se referă la acest subiect

5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente

Proiectul nu se referă la acest subiect

6. Alte informații

Secțiunea a 6 - a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate

În paralel cu procedura de ratificare a convenției, în iunie 2014, în vederea pregătirii implementării Convenției de la Istanbul, ANES a încheiat un protocol de colaborare cu UNICEF - România care, printre altele, a vizat asigurarea asistenței tehnice și a sprijinului necesar din partea acestei importante organizații interguvernamentale internaționale cu vastă experiență în ratificarea și implementarea tratatelor internaționale.

În baza parteneriatului amintit, a fost creat un Grupul de lucru constituit din reprezentanți la nivel interministerial și de experți în domeniu, care a reunit

specialiști din principalele ministere și instituții cu atribuții în domeniu: Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Justiției, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice - Departamentul pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați, în calitate de organism coordonator, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Public, Ministerul Sănătății, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Educației și Cercetării Științifice, Consiliul Național al Magistraturii, alți specialiști în drept cu expertiză relevantă. La nivelul Grupului amintit, s-au organizat dezbateri și consultări în scopul evaluării complexe și extinse a cadrului legislativ și instituțional în domeniul de referință, precum și a formulării de propuneri privind modificări și/sau completări ale legislației interne care încriminează faptele din sfera de aplicabilitate a Convenției, sau, după caz, propuneri de lege ferenda.

În urma analizei realizate la nivelul grupului de lucru a fost elaborat un Tabel de concordanță în care au fost centralizate elementele orientative pentru procesul de implementare a convenției.

În perioada Octombrie 2015 - Martie 2016, MMFPSPV prin ANES, ca instituție cu responsabilitate în domeniul violenței domestice a participat la ședințele din cadrul Grupului de lucru constituit sub patronajul Consiliului Superior al Magistraturii, la solicitarea organizațiilor neguvernamentale, din care au făcut parte reprezentanți ai: Ministerului Justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Sănătății, Parlamentului României, Inspectoratului General al Poliției Române, Ministerului Public, reprezentanți din mediul universitar și membrii ai Rețelei de Organizații Neguvernamentale "Rupem tăcerea despre violența sexuală". În vederea accelerării procesului de elaborare a proiectelor de acte normative, din luna aprilie 2016 ANES a colaborat activ, în cadrul unor ședințe de lucru cu teme punctuale, cu specialiștii din cadrul ONG-urilor reprezentative din domeniu. Ulterior, ANES a organizat întâlniri cu reprezentanții instituțiilor cu responsabilități în domeniu în scopul asigurării unor soluții juridice, în consens, cu privire la aspecte punctuale.

2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ

Proiectul nu se referă la acest subiect

3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile H.G. nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative.

Proiectul de act normativ a fost transmis spre consultare Federației Autorităților Locale din România, Asociației Municipiilor din România, Asociației Orașelor din România, Asociației Comunelor din România și Uniunii Naționale a Consiliilor Județene din România, prin adresa nr.1453/DIB/29.05.2017.

4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente Proiectul nu se referă la acest subiect
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ a avizat favorabil prezentul proiect de act normativ prin avizul nr. 87/2018. b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social a avizat favorabil prezentul proiect de act normativ prin avizul nr. 556/2018. d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi Proiectul a fost supus avizării Consiliului Suprem al Magistraturii și au fost emise avizele CSM nr.13168/30.06.2017 și nr. 13168/06.10.2017.
6. Alte informații Nu este cazul.
Secțiunea a 7 - a Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ Proiectul de act normativ a fost elaborat cu respectarea prevederilor Legii nr.52/2003 privind transparența în administrația publică, republicată fiind publicat pe site-ul MMJS în perioada 25.05.2017-10.07.2017.
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice : Nu este cazul
2.Alte informații Nu este cazul
Secțiunea a 8 - a Măsuri de implementare
1.Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente Proiectul nu se referă la acest subiect
2.Alte informații Nu este cazul

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare, cu procedură de urgență prevăzută la art. 76 alin. (3) din Constituția României, republicată.

PRIM – MINISTRU

VIORICA DĂNCILĂ

